

ŠALCERNIS

Dzūkijos nacionalinis parkas

Nr. 67 2008 m. Spalis

Stipriai laikėm lietuvybę

Stipriai laikėm lietuvybę – taip apie savo jaunystės dienas kalbėjo marcinkoniškis Juozas Averka, patyręs ir okupacinės lenkų valdžios nemalones, ir sovietinio „Pečiorlago“ šaltį... Dokumentai ir žmonių prisiminimai šiandien patvirtina tokių aštuoniasdešimties metų senumo faktą: naktį lenkai nupjovė aukštą Marcinkonių kryžių, ketindami nuvežti į Puvočius ir įmesti jį į Merkį. Kapiniškių kaimo senbuviai irgi mena, kaip jie dieną naktį saugojo savo dviejų kryžių kryžių. Būtent dėl tokių kryžių, primenančių senąjį Vyties ženklą, labiausiai ir širdo lenkai..

Išorinių grėsmių Lietuvos Respublikai sumažėjo, bet ir dabar nevalia pamiršti pasiryžimo stipriai laikyti lietuvybę. Jeigu būsimė tokie reiklūs kaip Juozas Averka, turėsime pripažinti, kad lietuviškumo Lietuvoje kasdien vis mažiau – ir Vilniuje, ir Kuršių Nerijoje, ir Dzūkijoje. Bet yra ir gerų ženklų, kai bendromis pastangomis senos tradicijos įgauna naują gyvenimą.

Marcinkonių kaimo bendruomenė laimėjo Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos konkursą „Išsaugokime vertybes veikdami kartu“ ir, bendradarbiaudama su Dzūkijos nacionalinio parko direkcija bei Marcinkonių pagrindine mokykla, įgyvendino projektą „Šilinių dzūkų godos, troškimai ir darbai“. Kaimas pasipuošė dviem autentiškais dzūkiškais skaldytos pušies tvoromis, Marcinkonių mokyklos moksleiviai surengė fotografijos parodą, kurioje užfiksavo gražiausius Mančiagirės ir Zervynų kaimų vaizdus. O prie Marcinkonių bažnyčios vėl iškilo jau trečią kartą atstatomas penkiolikos metrų aukščio kryžius su dviem kryžmomis, primenantis ne tik tikėjimo tiesas, bet ir šio krašto žmonių kovą su okupantais.

Algis Svirnelis sako, kad šis jo sumeistrautas kryžius yra jau dvidešimt penktas.

Meistraujama dzūkiška skaldytos pušies tvora.

Iš anksto žinome, kad šis senolės pušies kryžius, kurį atkūrė zervyniškis meistras Algis Svirnelis, nebus amžinas. Bet amžina yra būtent tai, ką galime pakartoti, atnaujinti. Svarbu tik kad nepamirštume, kas mes buvome, esame ir kuo norime likti.

Brolių ČERNIAUSKŲ nuotraukos

Dzūkijos nacionalinis parkas

Išsaugokime Šneiderio kirmvabalį – Europos Sąjungos masto vertybę

Šneiderio kirmvabalis yra viena iš penkių Lietuvoje gyvenančių vabalų rūšių, įtrauktų į Europos Sąjungos Buveinių direktyvą ir saugomų visose ES šalyse. Kirmvabalis svarbus kaip biologinės įvairovės indikatorius, rodantis pušynų būklę: jei yra tinkamos sąlygos šiam vabalui, greta jo gali gyventi ir visa eilė kitų smulkių gyvūnų rūšių, kurie dėl intensyvios miškininkystės atsidūrė prie išnykimo ribos.

Europos Sąjungoje kirmvabalis išlikęs tik pačiame rytiniame pakraštyje – nuo Čekijos – Slovakijos pietuose iki Suomijos šiaurėje, bet beveik visur apibūdinamas kaip labai reta, išnykstanti rūšis. Kaimyninėse šalyse šis vabalas labai retas – Lenkijoje tebegyvena tik Belovežo girioje, Latvijoje rastas 2 vietovėse Gulbene rajone. Lietuvoje kirmvabalio padėtis geresnė – jis sutinkamas daugumoje didžiųjų Lietuvos pušynų.

Tai nedidelis, iki 1,5 cm ilgio rudai juodas vabaliukas, gyvenantis po pušų, rečiau kitų medžių sausuolių žieve. Suaugėliai pasirodo rudenį ir peržiemoję išmiršta, tad lengviau rasti kirmvabalio lervas, kurios po sausuolių žieve aptinkamos ištisus metus. Atpažinti jas galima iš triragės rusvos chitininės „karūnos“ pilvelio gale.

Dainavos girioje kirmvabalis aptiktas Marcinkonių, Puvočių, Lynežerio, Krokšlio apylinkėse, Čepkelių rezervate. 2007 m. šį vabalą radome Dzūkijos nacionaliniame parke Subartonių, Musteikos, Bakanauskų, Dėlinio ežero apylinkėse, prie Grūto, Maskaukos, Valkininkų. Atlikti tyrimai leidžia manyti, kad Šneiderio kirmvabalis gyvena beveik visuose šio krašto miškuose, kur yra jam tinkamos buveinės – šviesūs retoki vidutinio amžiaus ar brandesni pušynai su negausiu pomiškiu. Kadangi tokio tipo miškų Dainavos girioje yra labai daug, pagal turimus duomenis čia gyvena didžiausia Lietuvoje, o kartu turbūt ir visoje Europos Sąjungoje Šneiderio kirmvabalio populiacija. Todėl mums tenka didelė atsakomybė už šios rūšies išsaugojimą.

2005 m. Aplinkos ministro įsakymu Dainavos girioje yra įsteigtos dvi „Natura 2000“ teritorijos – Dainavos giria, apimanti visus Dzūkijos nacionalinio parko miškus ir Čepkelių rezervatas. Vienas iš šių teritorijų steigimo tikslų yra ir Šneiderio kirmvabalio populiacijos išsaugojimas. O saugoti reikia pirmiausia šio vabalo buveines: sanitarinio valymo metu palikti stačius, storesnius kaip 10 cm skersmens pušų sausuolius, bent po 5 viename hektare tol, kol nenukris jų žievė.

Dr. Vidmantas KARALIUS,
Vilniaus universiteto Ekologijos institutas

Vabalai yra didžiausia vabzdžių grupė pasaulyje. Vieni jų žolėdžiai, kiti plėšrūnai, kai kurie sugeba ir parazituoti savo kaimynus. Tačiau bene svarbiausia vabalų grupė yra vabalai reducentai, mintantys pūvančiomis augalinės ar gyvūninės kilmės atliekomis ir taip pagreitinantys medžiagų apykaitos ratą gamtoje. Mokslininkai yra aprašę apie 350 000 vabalų rūšių, o tai sudaro ¼ visų Žemėje gyvenančių gyvūnų rūšių, Lietuvoje taip pat žinoma apie 3500 – 3600 vabalų rūšių (Lietuvos fauna, 1995). Dzūkijos nacionaliniame parke ši įdomi gyvūnų grupė nėra ištirta, yra tik pavieniai pranešimai apie kai kurias įdomias ir saugomas rūšis. Tikėtina, kad čia gali gyventi apie 800 rūšių vabalų, nes su Parku

besiribojančiame Čepkelių rezervate yra aptiktos net 788 rūšys (1997 m. duomenys). Nacionalinio parko teritorijoje žinomos 8 saugomos vabalų rūšys iš 31, įrašytos į trečiąją Lietuvos Raudonosios knygos leidimą (2007). Tai, ko gero Lietuvoje jau išnykęs didysis ažuolinis ūsuotis, Merkinėje rastas dar 1937 m., pušinis plokščiaavabalis, ūsuotis dailidė, margasis grambuolys, aštuoniataškis auksavabalis, Šneiderio kirmvabalis, pjūklausis kelmagraužis ir didysis trumpasparnis medkirtis. Tikėtina, kad detalūs tyrimai gerokai papildys šį sąrašą.

Mindaugas LAPELĖ

Ką senoliai porina

Labai mylėjau arklius...

Pasakoja **Boleslovas ALEKSONIS**
iš Snaigupės, gimęs 1928 m.

Aš turėjau eržilą veislinį, sribai atėmė, jiems kas gražu tai reikėjo atimt, sunaikyt. Iš Miciūnų tokį Micevičių laidojom su arkliais, buvo tokia mada, aš čia pirmas joju su tuo eržilu, ir su manim čia mūs kaimo jaunimas, ir su tokiom juostom visi, Snaigupės kaimo vyrai, nu panašiai kokiais 1946 – 1947 metais, po karo... buvo inėjus mada jaunesnį laidot su arkliais, prieky raiteliai, toliau jau kiti. Čia mes iš Miciūnų kaimo lydīm į Leipalingį, jo Micevičius pavardė, Micevičius Vladas, turguj užmušė, vyko muštynės turguj, Baltašiškéj... Lydėjom į Leipalingį, Miciūnai jau Leipalingio parapija, pro Veršius lydėjom, nu dešimt kilometrų bus... buvo pavasaris...

Nu, jau pardaviau arklį, man jau aštuoniasdešimt, jau paskui arklį vaikščiot nelengva, dabar visus kelius užkariavo mašinos, o su arkliu tik dairykis, žiūrėk, kad kur nepalįstai... Gaila, labai mylėjau arklius. Aš visas laikas turėjau gražius arklius, po karo turėjau du, kumelė buvo graži ir eržilas, tiek aš juos mylėjau, tada mašinų nebuvo, visa garbė buvo geri arkliai, tai buvo jaunimo garbė: jei turi gerų arklį, išvažiuoji, tai visi žiūri, va, atvažiavo... Nu ir taip džiaugėmės, bet neilgai. Pamatė toks Pilipavičius, sekretorius Veisiejų, tada mes

priklausėm Veisiejam, rajonas buvo, dabar, vadinasi, aha, aš buvau išsvarytas kelių taisyti, pareinu, tėvas sako – va, vaikeli, nei tavo eržilo, nei javų, net iš svirno javus išėmė sribai, aplandžiojo namą, ir lašinius paėmė, reiškia finansai, kad tu ne viską išmokėjai, žemės mokesčių, nu labai sunku buvo ir duoklės duot, ir mokesčius mokėt, o čia iš tos žemės kažin ko nepakapstėm, reikėjo pavalgyt da, buvo sunku... Nu ir ku, aš nulėkiau į Veisiejus prašyt, kad aduot, tai man Pilipavičius sako, ko atėjai, aš sakau, taip mylėjau savo arklius, sakau ty viena rata nedamokėta sakau mes damokėsime, o man aduokit. Ką tu, sako, jis yra reproduktorius, tu uždarbiauji, laidai kumeles ir tu gauni atlygį, išbuožinsim, sako, jei dar kartą ateisi, inrašysim in buožių knygą ir būsi išvežtas, tokis griežtas ir žiaurus buvo Pilipavičius, Veisiejų partijos sekretorius... Nu, eržilas buvo pirmos klasės, aš taip jį mylėjau... Pareinu namo, pasakau tėvui, jis sako – neik daugiau, neprašyk, o mus in Sibirų išveš. Ir jau nėjau. O toks eržilas buvo, toks gražus. Taip gaila man jo buvo...

Užrašė **Henrikas GUDAVIČIUS**
2008, rugpjūtis

Šią nuotrauką išsaugojęs Boleslovas Aleksonis sako, kad šitaip palydėdavo į kapus jaunus mirusius vyrus. Profesorė Pranė Dundulienė knygoje „Lietuvos etnologija“ (1991) rašo: „Lydėti į kapines“ netekėjusias merginas ar nevedusio jaunuolio jaunimas rinkdavosi lyg į vestuves!.../ Apie Šakius, Vilkaviškį nevedusio karstą lydėdavo raiti „broliai“, kurie būdavo persijuosę per petį rankšluostį ar pynę iš lapų“.

Subatėlės vakarėly ...

Kasmet Dzūkijos nacionalinio parko direkcija ruošia folkloro šventes. Cik pernai in folkloro subuvimų „Tekta teka šviesi saulė...“ buvo sukviesti Dzūkijos krašto etnografiniai ir folkloro ansambliai, o šiemet in šventį „Subatėlės vakarėly...“ suvažavo ansambliai iš visų Lietuvos kraštų ir svecai iš Latvijos.

Liepos 26 diena, oras buvo kap užsakytas. Saulalė visus pajuodusius debesius po dangaus pakraščius išvarinėjo ir savo kaitriais spindulėliais visų Dzūkijos žamelį nuklojo.

Šventės dalyviai renkasi Parko „Šalcinį“

Dzūkijos nacionalinio parko direktorius Eimutis Gudelevičius ir Dalia Blažulionytė raiko duoną

In folkloro šventį svecai pradėjo važuoc jau po vidurdienio. Pacys pirmi atvažavo tolimiausi sveteliai nuog pacos Latvijos, paskui juos, ratais dardėdami, in kiemų suko daininykai iš Suvalkijos, Aukštaitijos, Žemaitijos ir Dzūkijos. Kiek pasilsėję po kelionės ir atsigaivini šaltu šalcinio vandenėliu nuog kaitrios saulalės, visi ruošės šventei: kas kosciumus prosino, kas instrumentus vyrkdė, o kap kas prigulė pietų pogulio pušalių ūnksmėn vietų susradį.

Ignalinos folkloro ansamblis „Čiulbutė“

kepalų, iškeptų gospadinės iš Žiūrų kaimo Danutės Alubauskienės iš šūmecių grūdų. Duoneli vaišino visus, kas karštos saulalės neišsigando ir šventėn ataic nepacingėjo.

Paažario šilas aidėjo nuog skambių dainų, katras dainavo svecai: Ignalinos folkloro ansamblis „Čiulbutė“, Merkinės „Kukumbalis“, Platelių folkloro ansamblis „Platelee“, Veisiejų folkloro ansamblis „Packavėlė“, Vištyčio folkloro ansamblis „Šilojai“, Gaujos folkloro ansamblis iš Latvijos, Žiūrų kaimo etnografinis ansamblis.

Šventės organizatorius, dalyvius ir žiūrovus sveikino Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos direktorė Rūta Baškytė ir Marcinkonių seniūnas Vilius Petraška.

Viskas turi pradžą ir pabeigų. Tep ir šventė pasbaigė bendru visų ansamblių sudainuotu dainu „Devyni metai...“ katrų pradėjo Žiūrų kaimo etnografinis ansamblis ir jo vadovė Marcelė Paulauskienė.

Jonas BAJORŪNAS

Brolių ČERNIAUSKŲ nuotraukos

Romas Norkūnas lupa karnas

Veisiejų ansamblis mokė moteris, ką reikia daryti, kad vyrai mestų gerti

Marcinkonių ansamblis pasitinka svečius Parko etnografijos muziejuje

Groja Petras Ulbinas

Pynimo savaitė

(ištraukos iš dienoraščio)

Pirmadienio rytą truputį krapnoja. Stovyklautojų jau yra, atvažiavo kelios grupelės iš vakaro. Dar prieš vidudienį vakar sutikome basakojį Tautvydą. Jis iš karto padarė svarbią išvadą: arklys jaučia tą patį, ką ir jis, todėl dabartinį skaldos kelią, kuris eina Musteikos kaimu, reikia užpilti smėliu arba žvyru. Paskui jisai nubėgo prie kalvės, o kitomis dienomis, kai prie kalvės būdavo ankšta, Tautvydas vežiodavo su arkliu stovyklos vaikus ir malkas.

Antradienį pynėme iš beržo tošies, iš šaknų, kas daug dirbo su šiaudais. Marcinkoniškis Aurimas pina su grupele pynėjų iš šaknų, Virginija iš Stanelių kaimo dirba prie švendrių, Julija iš Jonavos subūrė visus norinčius prie šiaudų, aš vis niekaip neprieinu prie kašikų ir pintinių pynimo, tačiau padarėme nedidelę vytelių mirkyklą. Vaikai atsinešė molio, sudėjo jį į vandenį, vandens kiekis labai didelis, bet lipdiniai jau džiūsta ant kulbės. Veikia savarankiški drožybos užsiėmimai. Atsirado norinčių pasidaryti kirvakočius, kirvelius parvežiau iš Gudijos.

Labai šilta, uodų labai nedaug, jokių mašalų nėra nei varmų, vienas kitas aklis. Vėl, kaip ir pernai, riešutynė prie girininkijos girdisi riešutinės balsas.

Trečiadienis buvo gera diena. Po pietų užėjo lietus ir stovykla aprimo. Užmigau. Kai pabu-

dau, leidosi saulė ir stovykla gyvai šurmuliavo. Atsigėrėme arbatos ir nuėjome į naktinį žygį. Švietė mėnulis, žygeiviai buvo triukšmingi, tačiau pasakojimo apie Viršumusteikį klausėsi. Archeologas Vykintas Vaitkevičius apžiūrėjo išlikusį Viršumusteikio akmenį, o moliuskų tyrinėtojas Giedrius Vaivilavičius parodė visiems juodąjį šliužą. Grįždami atgal stabtelėjome prie dravės su bitėmis, tačiau greitai turėjome sprukti, pasipylė visas bičių spiečius, jos puolė žibintus.

Po Žolinės plovėm rugius. Priplovėm keturis mendelius. Mykolas su Juste nuvertė vieną mendelį, nes traukė varpas iš pėdų ir nešė Kotrai. Tą dieną kartu su Vykintu ir Onute rovėm pušų šaknis. Kai prieš kelias dienas tai darėme su kita grupe, priėjo musteikiškės Agota ir Raistė ir klausia: „Ką jūs čia raunat – šaknis ar grybus?“ Jos rinko grybus. Tą dieną vakare atvažiavo Margionių kaimo dainininkės, kartu dainavome ir valgėme grybienę.

Pasaulis stebi karą, kuris jau virto diplomatiniu, Gruzijoje ir olimpines žaidynes Kinijoje... Pas mus naktimis labai žaibuoja, stiprūs lietaus lašai kutena kojų padus, atremtus į palapinės šoną. Sekmadienio naktį prasidėjo mėnulio pilnatis ir užtemimas, švietė tik maža dalelė, kita dalis matėsi tarytum pro debesį, pūtė labai gaivus nakties vėjas, kuris dar labiau stiprino pirmą pradžius jausmus.

Šį kartą buvo lygiai šimtas stovyklautojų. Tačiau sekmadienį prie dravių važiovome nedaugelis, visi

sutalpome į vežimą.

Miškuose gausu voveruškų, daug beveik prinokusių bruknių. Medaus bitės turi nedaug, tačiau dar tik prasidėjo viršių žydėjimas.

**Romas
NORKŪNAS**

2008.08. 11-17

*Brolių ČERNIAUSKŲ
nuotraukoje: Pynimo
savaitės akimirka*

Žydėjimo metas

Vasaros švenčių ciklas prasideda kartu su Rasos švente, Kupolinėmis (šiandieninis Joninių pavadinimas rašytiniuose šaltiniuose randamas nuo XVIII a. vidurio). Birželio 22 d. saulė pasiekia vasaros saulėgrįžos tašką. Šiuo momentu šiauriniame Žemės pusrutulyje ilgiausia diena ir trumpiausia naktis. O nuo birželio 29-osios (Petričių) dienos pradeda trumpėti. Visas šis laikmetis yra žalumos vešėjimo, žydėjimo metas.

XVI amžiaus rašytiniuose šaltiniuose minima, kad kitados vasarvidžio apeigos trukdavusios kone mėnesį. Taigi Rasų šventimo laikotarpis galėjo trukti porą ar keletą savaitių – nuo Sekminių iki Joninių ar iki pat Petričių. Dzūkai jau seniai neatmena šios šventės dainų, laužų ir kitų apeigų. Ilgiausiai dzūkų atminty išliko aktyvios šventinės nakties veikėjos – raganos ir laumės. „Nelaisk karvių Jonan, pakol rasa žiba“. (Margionių k.) „Kap seniau, tai sako ragana ar laumė pienu atcimdžinė iš karvių“. (Musteikos k.) (Šalcinis, Nr. 35, 2000 m., p. 6). „Per šventų Jonų laumės drobės sumezgioja valais, siūlų matkus sukiloja medžių viršūnėse...“ (Levūnų k.)*

„Kap cik Jonas, tep laumės ir pribūna; jau ir velėja an Stavario akmenio.“ (Puvočių k.)* Musteikos kaimo laumės, raganos taip pat turėjo savo susirinkimo vietą. Kiekvienas Musteikos gyventojas pamena prie Musteikos upelio buvusius akmenis. Juos ir raganų susirinkimus aprašo ir V. Gaidys knygoje „Musteikos pasaulis“, A. Tamulevičiaus prisiminimai apie kasmetinius susirinkimus ir Joninių šventę prie Viršmusteikio akmenų spausdinti Šalcinyje (Nr. 66, 2008 m., p. 7). Dzūkijos nacionalinio parko direkcija, prisimindama senąsias Rasų apeigas, birželio 23 d. organizavo žygį, vainikavusį Viršumusteikio akmenų paiešką, į kurias buvo įtrauktas ne vienas

kaimo gyventojas. Akmenys iš tiesų retas daiktas apylinkėse, taigi ir vertingas. Dabar Viršmusteikio akmenų buvimo vietą ženklina tik vienas paliktas, užmirštas nedidukas akmuo, aukštos eglės ir bene vienintelis toks gražus pelkėto Musteikos upelio krantas, išsiskiriantis žydinčių augalų įvairove.

Petras Garbus. Autorės nuotrauka

Birželio 24 d. raganos jau turėjo pasirinkti; vienos prie Nemuno, kitos prie Ūlos susiskrido. Žiūrų, Trakiškių, Puvočių ir Marcinkonių senoliai apdainavo saulę, medžius, žolynus, būrė iš jų ir aukėjo Žiūruose. Jiems talkino ir gražiausius žolynus į šokių ir apeiginius vainikus supynė jaunieji Senosios Varėnos „Serbentos“ giedorėliai ir visi gausiai susirinkę. O prie Joninių akmenų kaip kasmet šeiminkavo ilgiausiai Dzūkijos nacionaliniame parke Rasų tradicijas puoselėjantis „Kukumbalis“.

Taip bežolyniaujant atėjo ir Petrinės. Šįsyk žolynus skynėm vedami Margionių senolių. Sako, kad ir vantos geriausios – surištos tarp Joninių ir Petričių. Šio amato visus susirinkusius mokė margioniškis Petras Garbus. Žolynais, beržinėm vantom ir ažuolų vainikais prakvipęs Margionių klotimas toliau skambėjo nuo Kauno VDU folkloro ansamblio „Linago“, Marcinkonių ir Margionių pasakojimų, dainų ir šokių. O rytojaus diena jau buvo trumpesnė...

Dalia BLAŽIULIONYTĖ

*- Kupole rožė/ Sekminių – Joninių papročiai ir tautosaka. V. 2003, p. 80

Merkinės Kukumbalis Rasosšventės metu. Brolių ČERNIAUSKŲ nuotrauka

*Devyni amatai**Kirvapenci kelman stukteru – ir žinau, ar isiraus*

(*Tęsinys, pražia nr. 66*) Mes dzviese rovėm rankom, Gaidzys Juozas dar rovė, mes ackirai dyrbom, jis sau rovė, aš sau roviau.

Kelmai cieį, žinot, labai geri terpentinu, dėl to jieį geri, kur smėlis, žemose vietose jau kelmai blogesni, kūdesni, atrodo geri kelmai, o terpentino mažai duoda, o rauni po tokius kalnus, smėlius, jau kelmai daug terpentino duoda.

Sėdzi žamėn. Medži nupjauna, o kelmas sėdzi kab kindzys. O jis už dzvidešim metų apipūna, kad cik būt tas pac vidurys, ogi kraštai tai jieį necinka, balana viena, o pac vidurys, šardė, raikia laukc, kap nupjauna medži tai penkiolika, dzvidešimc metų raikia laukc kol apipūna. Tai jų cia gi buvo dacholerija, ir dar liko, dar yra, visur yra, in Trakiškius, in Žūrus. Tokių vietų buvo, kad visus išroviau. Jau dzvylikci metai kab išajis pensijon. Nu kiek aš uždyrbdavau, an dzienos dzvidešim penkis rublius uždyrbdavau an rankų, dar iš rozo mokėj pigiau, gal po tris rublius su kapeikom, o jau an galo buvo po penkis rublius už kūbinį metrų. Aš forminau trisdešim kūbinių metrų in mėnesį, ir žiemų, an žiemos zaposo užvarau, tep žiemų forminau, tep vasarų, vienodai, ir vienodai goviau, manį nespyrė, man trisdešim metrų buvo gana. Turėjau laisvo laiko vasarų kap raikė šienauc, tai namuose darbo tepgi būna, priešienauc, prigrėbc, suvešč in kluonų. Kap nuveinu miškan, tepgi aš valandų nežūrėjau, aš dyrbau, kiek norėjau ir kiek galėjau. Aš raudavau su tais sportiniais bateliais, toki langvi buvo batukai sportiški. Mumiem dau čebatus kerzinius, žinai vasarų jieį labai sunkūs vaikšioc po miškų. Aš su vyžais neroviau. Jau rudenį, kap šalciau, raunu su čebatais kerziniiais. O kap vaikas buvau, tai nešojau ir vyžus, ir miškan su vyžais ajom pjauc, nešojau, kap buvau dar jaunas. Anksciau buvo brangu, aik tu nuspirk tuos čebatus, tai su vyžais

daugiausia. Man brolis nupynė, nemokėjau pac pync, o, tokias nagines tai pac pasisiuviau iš gumos, ausis prisiuvi ir tokias raikštelas perveri, apšniūravoji, autai, apvynioji ir aini, irgi langva buvo, ir kojų negėlė, žiemos česi buvo šalčiai miškan, kojų negėlė. Ir kašikus pyniau, kašalių nepyniau, o kašikus pyniau būlbėm kasc.

Pagalį, legarų nešojies su savim. Penkių metrų ilgumo pasdarai, ataini, lopetu acikasi po kelmu kad kuolas lyst, vienu galų patašai kad lyst žamėn tas kuolas, nutašai tepgražai, šauni, užkopi, trepsi, kap duodzi, net nupuoli, visap buvo, būna tų šakni kap iškelia tas kuolas, tai kap trenkies, bet nieko nesusžalojau. Aš dartės, šiandien cia raunu, dalaiskim, tai aš tų pagalį nusnešu an pecių netoli, bet jei už kokio kilometro raunu, jau tadu padarau kitų kuolų, o tų padedu. Lopeta, kirvis, kuolas – legaras, trys dalykai. Kirviu apkapoc šakos, piela – pielu supjaustau po metrų ilgumo ir dedam štabelin. Sudedu gražiai, kap sudedu, net miela pažūrėc.

Ir rauc aš mokėjau gerai, kirvapenci kelman stukteru iš vieno, iš kito šono ir žinau, jis man isiraus ar neisiraus. Jei ne, tai palieku, atainu už porą metų, tai aš jį išraunu, kirviu kap stukteru, tai jisai draba visas, jaučiu, kap jisai draba ir tadu va acikasiai, pašoviai tų kuolų ir išrauni, o katras labai drūtai laikos, aš jo nejudzinu. O jei jau išroviau, tai aš jo nepaliksiu, išricysiu arba išnešu kokis jis sunkus būt, škada, nepaliksiu. Pakeli an pecių ir neši, padušų turėjau an pecies, mano pecys ir dar va cia storesnis, ba nuspaudzia. Ir buomų nešojau an pecio, ir kelmus, turėjau paduškaitį pasdaris kelmam nešoc. Kici ataina, pažūri iš pašonės žmonės, kap aš dyrbu, sako, cia rikia turėc milžino sveikata, o man cik juokas ėmė, mokėjau rauc.

Užrašė **Romas NORKŪNAS**

VISAIS metų laikais graži yra dzūkų šilų ir panemunių gamta.

Dzūkijoje dar gyvuoja senoviniai kaimai, senieji amatai ir verslai.

Dzūkijos nacionalinio parko darbuotojai Jums padės suprasti svarbiausią

Dainavos krašto savybę – etnokultūra gyva gali būti tiktai tada,

kai senolio poringei pritaria čia pat almantis šaltinis.

Brangusis lankytojau, atvykęs į šį kraštą, gerbk ir tausok jo taurų grožį.

Išsamią informaciją apie Parką visi svečiai gali sužinoti lankytojų centruose:

Marcinkonyse:

Miškininkų g. 61, Marcinkonys, LT - 65301, Varėnos r.,

tel. 8 310 44466, faks. 8 310 44471; Elektroninis paštas: info@dzukijosparkas.lt

Merkinėje:

Vilniaus g. 3, Merkinė, LT - 65334, Varėnos r., tel./faksas 8 310 57245

Elektroninis paštas: merkine@dzukijosparkas.lt

„Šalcinį“ rasite ir interneto tinklalapyje www.dzukijosparkas.lt

ŠALCINIS

Adresas: Miškininkų g. 62,
Marcinkonys, LT - 65301, Varėnos r.
Tiražas 1000 egz.

Redkolegija: E. DROBELIS, H. GUDAVIČIUS,
A. ČERNIAUSKAS, M. LAPELĖ,
R. NORKŪNAS, D. BLAŽULIONYTĖ
Maketuotojas: V. ČERNIAUSKAS

Spausdino UAB „Albagrafija“
Pulko g. 96, LT-62133 Alytus
Tel. 8 315 74140
El. p. alba@infoseka.lt